

SORIN-MARIAN IAGĂRU-DINA

cl. a XI-a, CN „I.C. Brătianu”, or. Pitești
Premiul II, secțiunea „Proză – liceeni”

Fetele pământului

pământului

[...] Ceea ce mă făcea în plimbările mele prin oraș să mă resemnez era faptul că nu simțeam în acele scurte ieșiri nimic. Îmi amintesc că am fost nevoit într-o dimineață să străbat tot centrul orașului. Tei de o parte și de alta a străzii... Tei scunzi despre care nici azi nu pot înțelege ce nu aveau, cum erau de îi simțeam atât de străini... Vedeam că tuturor le făcea plăcere să pășească pe strada aceea largă, într-o plimbare făcută alene... Este, la urma urmei, un lucru frumos să te plimbi prin centrul orașului. Răgaz nevinovat pe care eu îl găseam mediocru, însă nu puteam spune atunci și cu atât mai puțin acum (când privesc lucrurile cu o oarecare detașare) că era într-adevăr astfel. Pot doar să spun că așa îl vedeam eu, mediocru, fără să-mi dau seama că pentru cel ce trecea pe lângă mine putea însemna o trăire înaltă. M-am gândit, între timp, că valoarea lucrurilor stă în mare parte în percepția noastră. Lucrurile trăiesc prin noi, prin subiectivitatea noastră; aurul este prețios fiindcă nu rugineste, dar, mai presus de toate, e prețios fiindcă place oamenilor. La fel de adevărat este însă că place fiindcă e prețios... În acest caz, avem de-a face cu valoarea în sine a lucrului, care naște percepția, și nu invers. Există, până la urmă, o măsură a valorii, mai mare sau mai mică. Se spune că ești subiectiv când adori un lucru urât de toți. Dar cine spune că ești obiectiv când iubești un lucru iubit de toți?

Un lucru asemănător se întâmpla și cu plimbările mele prin centrul orașului. Dacă aș fi spus: „Centrul e frumos!”, aș fi fost aprobat de toți. Și n-aș fi greșit. Centrul este, într-adevăr, frumos și modern. Însă are el totul? Era în această afirmație, „Centrul este frumos”, esența care i-ar fi făcut valoarea incontestabilă, asemenea metalelor prețioase? Oare nu mai era loc de îndoieli? Am meditat îndelung la această frumusețe. Oricând încercam să mi-o amintesc, o găseam reală. Absolută însă nu mi s-a părut niciodată. M-am gândit apoi: e ca un tablou – chiar fiind unanim recunoscută valoarea lui, există totuși criticii care, în acest caz al valorii incontestabile, doar o comentează. Astfel am încercat să fac și eu: să comentez frumusețea orașului, frumusețea acelei străzi largi cu tei scunzi. Am avut însă dificultăți în a o aproba. Centrul este frumos, într-adevăr, iar aceste însușiri îi oferă o indiscutabilă valoare estetică. Dar dincolo? Dincolo de estetic? Aici e problema. Strada nu avea ecou, nu avea rezonanță asupra mea și de aceea îmi părea mediocră. Dar intervine acum întrebarea: din cauza mea sau din cauza ei nu exista rezonanța? Eu nu o primeam sau ea nu o avea? M-am întrebat apoi despre ce fel de rezonanță vorbeam, fiindcă ea dăruia trecătorilor bucurie necondiționată, așadar, își găsisse în sufletele lor un ecou. Dar ce fel de ecou? Mi-am dat seama că fiecare lucru poate stârni un ecou în sufletul privitorului. De la lucrurile mici la cele mari, de la lucrurile urâte la cele frumoase.

Strada largă cu tei își avea, în realitate, propria valoare. Ea putea stârni trăiri deosebit de înalte, însă nu mie. Cel puțin, nu atunci. Un lucru rămâne însă de netăgăduit: ea nu avea spiritul câmpului, așa cum nici câmpul nu avea valorile ei. Există o structură a fiecărui lucru, pe care nu o putem schimba, există un fond, o esență, un spirit pe care nu îl putem descoperi dacă nu există. [...]

Cât de mult am alternat de la o stare la alta, acuzând mai întâi orașul de mediocritate, învinuindu-mă apoi că nu eram dispus a-i primi frumusețea! Azi găsesc ambele reflecții adevărate. Pe de o parte, pornind de la premisa că acele plimbări nu-mi puteau oferi aproape nimic, astfel se și întâmpla, ca o consecință a auto-sugestiei. Pe de altă parte însă, ceea ce mă îndreptătea să gândesc cu atâta neîncredere era neputința firească a acelei străzi galbene cu tei scunzi de a-mi oferi ceea ce simțeam în câmpie. Le înțelegeam pe fiecare așa cum erau, cu frumusețile lor distincte, ca două zvonuri din două lumi departe una de alta și străine, atât de străine...

Ori de câte ori ajungeam înapoi la câmpie eram cuprins de acest simțământ. N-aș fi crezut ca ceva din acest sat câmpenesc să existe și acolo, la oraș. Erau, probabil, oameni din sate care treceau pe strada largă cu magazine și tei, sau oameni care trăiau la oraș. Eu nu mă gândeam la acest detaliu; eram cucerit de flori, de poteca din grădină, de frunze și poate, cel mai adânc, de fiorul lanului de porumb. Dincolo de el e pădurea,

iar dincolo de pădure se înalță amurgurile acelea dulci și neînțelese, cu liniștea aproape nefirească de care era cucerit aici totul, absolut totul, ca într-un suprem legământ cu un spirit adânc al câmpului, care avea nevoie din când în când să-i fie auzit glasul, iar pentru aceasta, toate, dar toate lucrurile de aici trebuiau să tacă. Nicio adiere de vânt, nicio șoaptă, doar o nedeslușită chemare, stinsă, abia perceptibilă, izvorând de departe și cucerindu-mă prin misterul ei, care îmi aducea în acele clipe de neclintire și de tăcere desăvârșită un zvon din zări neștiute. Această chemare rămâne și azi un mister, pe care mi-a fost întotdeauna îndeajuns să-l simt mângâindu-mă. Unele lucruri nu pot fi niciodată justificate sau pătrunse cu mintea. Pascal spunea: „Inima are rațiunile ei pe care rațiunea nu le cunoaște”. Nici mie nu mi-a fost dat până acum să cunosc taina acelei chemări, sensul tăcerii nefiresc de adânci, cucerind atât de ușor iarba, frunzele, vântul... Să fac din această imagine tabloul unui sat paradiziac ar fi inutil și anevoios. Eu știu doar că am simțit fiorul câmpiei. Cum? Nu pot desluși. Mi-e de ajuns să știu că m-a străbătut cu acea spontaneitate a trăirilor sincere, fără premeditare. E un sentiment ciudat de a te simți împlinit într-un loc anume. [...]

Nici oboseala nu îmi pun în gând să o înlătur, nici să mă bucur de cine știe ce locuri pitorești sau de întâmplări inedite, fiindcă tot ceea ce mi se poate întâmpla mai miraculos este această reîntregire. Aici simt că n-aș putea fi niciodată atât de stângaci ca în plimbările prin centrul orașului, probabil fiindcă mă simt stăpân pe mine însumi, însuflețit parcă de puteri noi. O slăbiciune mare este aceea de a te simți „tu” numai într-un loc, e straniu să te simți puternic și integral doar în câmpul tău, pe care îl cutreieri privind amurgurile, mângâiat de frunzele porumbului. La fiecare plecare de aici îmi promit să iau cu mine acest

echilibru, această mulțumire de a fi complet, însă odată ajuns înapoi ea se pierde, lăsând un gol ciudat, care face imposibil sentimentul de a mă simți puternic și plin.

De aceea țin la acest pământ neînțeles, la câmpul acesta care știe să tacă așa cum n-am mai văzut să știe altcineva. N-am mai întâlnit tăcere care să spună atâtea, n-am mai cunoscut nicăieri neclintirea aceasta a ramurilor, a frunzelor, a tuturor lucrurilor în amurg, n-am simțit nicăieri fiorul nedeslușit al unei tăceri care vine de undeva din adâncuri nebănuite, n-am întâlnit nicăieri acest spirit.

[...] La câmpie, împlinirea e altfel, cu frământări și dorințe... Verile îmi sunt o căutare continuă a celui fior câmpenesc care te cheamă prin tăcere și neclintire. Împlinirea aici este căutare, încercare de transgresare a planurilor pentru descoperirea sensurilor ascunse. Altfel, câmpia nu îți arată nimic... Ea nu se revelează ca marea, nici nu are ca aurul o valoare vizibilă unanim recunoscută, incontestabilă. Poate de aceea aici nu vor fi niciodată turiști, fiindcă frumusețea acestui câmp nu se poate vedea cu ochiul, ci se poate simți cu sufletul. Aici nu pitorescul predomină, ci fiorul, spiritul ascuns al pământului, pulsând în adâncuri și ridicându-se seara prin fumul roșiatic al razelor în amurg. Dacă cineva ar face un reportaj despre câmpie, filmând câteva minute, toți cei ce ar vedea materialul, fără să fi cunoscut acea chemare a serilor, n-ar înțelege, cu siguranță, nimic în afară de imaginea unui sat sărac, fără vile și fără munți, fără mare, fără frumuseți. Un reportaj sec despre un sat sec. [...]

Mă întrebam și anul trecut de ce nu avem noi turiști, azi, în câmpie. Întrebarea ar fi: „Ce să vadă?”. Și este, într-adevăr, o întrebare justificată în măsura în care frumusețile acelu sat nu sunt acelea de suprafață. În satele de câmpie, frumusețea se naște prin imagine; ea nu este imaginea, ci ecoul ei. Oricine vine aici trebuie să depășească imaginea, fiindcă descoperirea farmecului impune un efort de transcendere. Dacă nu găsești rezonanța lucrurilor,

Vapor arzând, I. C. Aivazovsky

ele nu vor spune nimic. La mare, turiștii vin pentru că se spune: au ce vedea. Ei văd marea; frumusețea mării e evidentă, ea nu mai trebuie căutată, ea se dezvăluie, se revelează. Că are la rândul ei un ecou – acesta este un lucru adevărat, însă până la ecou întâlnești frumusețea vizibilă. Am fost însă cuprins pe malul mării de senzația inefabilului, așa cum altădată fusesem cuprins și la Iași în acele zile de mulțumire desăvârșită. În spatele inefabilului cred că se ascundea ușurința cu care mi se revelau lucrurile, ușurința cu care puteam descoperi frumusețea doar primind-o, fără să o caut, fără a fi nevoit să trec de imaginea valurilor sau de dulceața razelor spre a le întâlni farmecul, fiindcă farmecul acesta stătea în substanța concretă a lucrurilor care excelau prin frumosul estetic și a căror imagine era de ajuns pentru a stârni admirația. [...]